

MERIJÄRVEN OPISKELUHUOLTO- SUUNNITELMA

Merijärven opiskeluhooltosuunnitelma 2025

Opiskeluhooltosuunnitelmassa kuvataan, miten kunnassa toteutetaan yhteisöllistä opiskeluhooltotyötä, miten yksilökohtaista tukea järjestetään sekä miten opiskelijoiden, heidän huoltajiensa ja yhteistyötahojen kanssa tehdään yhteistyötä. Opiskeluhooltosuunnitelmassa linjataan myös toimintatavat kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan sekä kriisitilanteiden varalle.

Opiskeluhooltosuunnitelma sisältää koulutuksen järjestäjäkohtaisesti määritellyt opiskeluhooltotyön tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhoollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi omavalvontaa järjestämällä. Opiskeluhooltosuunnitelmassa kuvataan, miten suunnitelman toteutumista oppilaitoksissa seurataan ja tarkistetaan tarvittaessa.

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhoollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan koulukohtainen opiskeluhooltosuunnitelma. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaitoksen henkilöstön, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Se on tarkistettava vuoden kuluessa siitä, kun kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu (Oppilas- ja opiskeluhooltolaki 13 §). Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa.

Opiskeluhooltosuunnitelmassa käytetään selkeyden vuoksi käsitteitä oppilas, opiskeluhooltoryhmä ja koulu. Näillä tarkoitetaan myös esiopetuksen lasta.

Suunnitelmaa laadittaessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Käsitteiden määrittelyä

Alueellinen opiskeluhooltoryhmä - Alueellinen opiskeluhooltoryhmä, jossa käsitellään ajankohtaisia ilmiöitä ja keskitytään alueen yhteistyön kehittämiseen. Tähän osallistuvat mm. oppilaitoskohtaiset opiskeluhooltoryhmät.

Opiskeluhoolto jaetaan yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon. Oppilashuoltotyö on oppilaan ja opiskelijan hyvän oppimisen, psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää, ennaltaehkäisevää toimintaa oppilaitosyhteisössä.

Yhteisöllinen opiskeluhoolto - Toimintakulttuuri, joka edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta,

osallisuutta sekä ympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä käsittelee myös oppilaitoskohtaiselle opiskeluhuoltoryhmälle määritellyt tehtävät. Esiopetuksen ja perusopetuksen ryhmä yhteisöllisen opiskeluhuollon suunnittelemista, kehittämistä, toteuttamista ja arviointia varten. Käsittelee ainoastaan yhteisöllisiä asioita.

Yksilökohtainen opiskeluhuolto - Yksittäiselle opiskelijalle annettava tuki, johon sisältyy Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen (Pohde) tuottamat koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut sekä kuraattori- ja psykologipalvelut. Myös monialainen asiantuntijaryhmä, joka voidaan koota tarvittaessa oppilaan tueksi, on osa yksilökohtaista opiskeluhuoltoa.

Opiskeluhuoltopalvelut - Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen (Pohde) tuottamat esiopetuksen neuvolapalvelut, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut. Yläkoululaisilla on mahdollisuus myös psykiatrisen sairaanhoitajan palveluihin. Psykiatrisen sairaanhoitajan vastaanotolle voi hakeutua ottamalla ensin yhteyttä lapsiperheiden palveluohjaukseen, jossa arvioidaan tilannetta. Tämän jälkeen tehdään vielä tarvittaessa tarkempaa hoidon tarpeen arviointia. Vastaanotolle hakeutumisen syynä voi olla esim. mielialaongelmat tai ahdistuneisuus. (Lapsiperheiden palveluohjaus p. 040-1358125 ma-pe klo 8-11.)

Oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltoryhmä - Merijärvellä toimii vain yksi peruskoulu. Yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä käsittelee myös oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän asiat.

Opiskeluhuolto

Opiskeluhuoltotyötä ohjaa lapsen edun ensisijaisuus ja hänen hyvinvointinsa edistäminen. Opiskeluhuolto on yhteisöllistä työtä ja yksilöllistä tukea. Opiskeluhuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä, koko yhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhuoltona. Lisäksi oppilaalla ja opiskelijalla on oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhuoltoon ja opiskeluhuollon palveluihin.

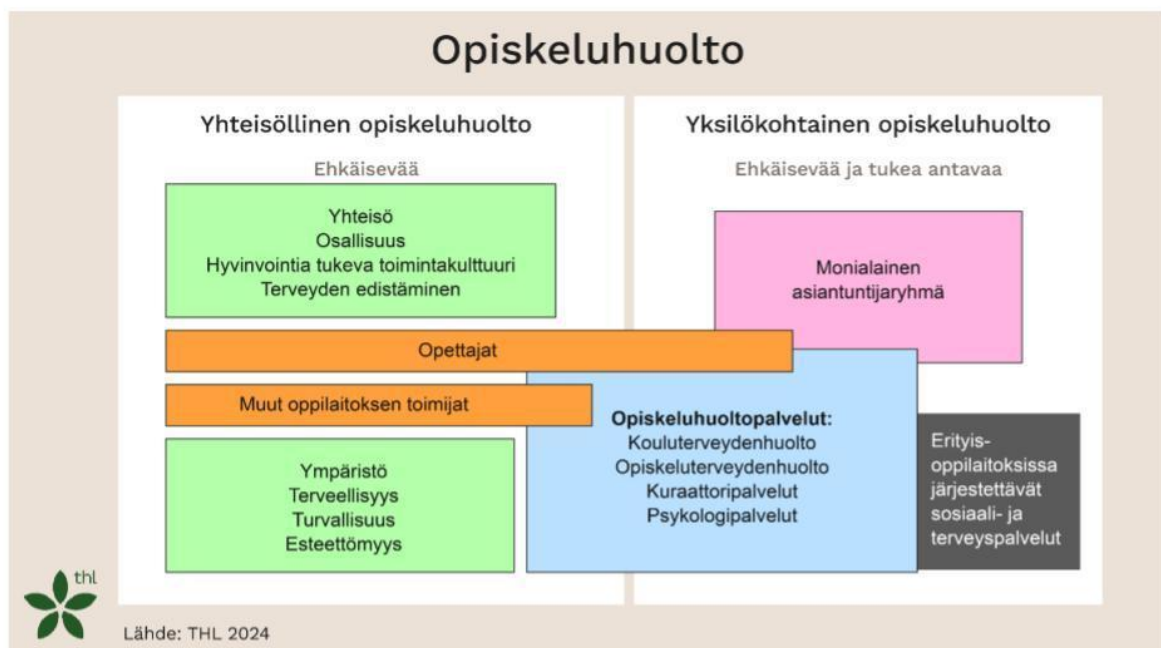
Opiskeluhuolto on kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien ja opiskeluhuoltopalveluista vastaavien viranomaisten ja työntekijöiden tehtävä. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 3 ja 4 §:n mukaan ensisijainen vastuu opiskeluyhteisön hyvinvoinnista on oppilaitoksen henkilökunnalla. Oppilaitoksen opiskeluhuollon suunnitelman toteutumisesta ja seurannasta vastaa oppilaitoksen rehtori, apulaisrehtori tai muu oppilaitoksen toiminnasta vastaava johtaja yhteistyössä oppilaitoksen opiskelijahuoltoryhmän kanssa.

Lastensuojeluilmoitus

Varhaiskasvatuksen ja opetustoimen henkilöstöön kuuluvalla on salassapidon estämättä velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus viipymättä, jos on tehtävässään saanut tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat

olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelun tarpeen selvittämistä. Ilmoitusvelvollisuuden perusteena voivat olla myös sellaiset ammattihenkilöstön tehtävän hoitamisen yhteydessä saamat tiedot, jotka liittyvät tapahtumiin kouluajan ulkopuolella (Lastensuojelulaki §25).

Lastensuojeluilmoitus voidaan toteuttaa myös yhdessä lapsen tai hänen vanhempansa kanssa. Varhaiskasvatuksen ja opetustoimen henkilöstöön kuuluvalla on salassapidon estämättä velvollisuus tehdä ilmoitus poliisille, jos on tehtävässään saanut tiedon lapseen kohdistuvasta seksuaalirikoksesta tai tiettyihin henkeen ja terveyteen kohdistuvista rikoksista tai niiden epäilyistä. Tällainen rikos on esimerkiksi pahoinpitely. Myös alle 15-vuotiaan nuoren rikoksen tunnusmerkit täyttävistä teoista tulee ilmoittaa poliisille.

Opiskeluhoollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhoitopalvelut

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohde on vastannut 1.1.2023 alkaen sosiaali- ja terveystoimien palveluista, mukaan lukien kouluterveydenhoitajat, koulukuraattorit ja koulupsykologit. Merijärvi kuuluu Rannikko B -alueeseen, jonka alueelliset palvelut

sijaitsevat Raahessa. Hyvinvointialueen vastuulla olevat palvelut esitellään hyvinvointialueen verkkosivuilla: www.pohde.fi.

Opiskeluhuollon kokonaistarve kouluilla vaihtelee vuosittain. Opiskeluhuollon toteuttamisessa painotetaan yhteisöllistä opiskeluhoitoa ja sen hyvällä toteuttamisella pyritään vähentämään yksilökohtaisen opiskeluhuollon tarvetta.

Pohjois-Pohjanmaan Rannikko B:n alueella (Pyhäjoki, Merijärvi, Kalajoki) on yhteensä kaksi psykologia. Merijärvellä psykologipalveluita on tarjolla n. 6 tuntia viikossa. Lakisääteisen psykologimitoituksen mukaan Merijärvellä tulisi olla psykologipalveluita noin 9,5 tuntia viikossa.

Merijärvellä työskentelee yksi koulukuraattori esiopetuksesta peruskouluun. Pohteen Rannikko B:n alueella toimii myös vastaava koulukuraattori, jonka palvelut ovat tarpeen mukaan oppilaitosten käytettävissä. Koivupuhdon koululla on tarjolla terveydenhoitajan palvelut sekä lakisääteiset lääkäripalvelut. Esikoulun aloittavien lasten terveystarkastukset toteutuvat neuvolassa.

Opiskeluhuollon henkilöstömäärä ei riitä tällä hetkellä vastaamaan opiskeluhoitopalveluiden tarpeeseen. Erityisesti koululääkäri- ja psykologipalveluiden osalta on selkeästi havaittavissa resurssipuute.

Yksilökohtainen opiskeluhoito

Opiskeluhuollon työntekijät eli kouluterveydenhoitaja, -psykologi ja -kuraattori ovat päävastuussa yksilökohtaisesta opiskeluhoitosta. Myös opettajat ja muut yhteistyökumppanit tekevät yksilökohtaista opiskeluhoitotyötä silloin, kun he osallistuvat monialaisiin, yksilökohtaisiin asiantuntijaryhmiin.

Oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhoitokuraattorin tai psykologin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen, kun oppilas tai muu henkilö on tätä pyytänyt. Kiireellisessä tapauksessa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 15§). Koulukuraattori tai psykologi määrittelee, onko asia kiireellinen.

Kouluterveydenhoito

Kouluterveydenhoitajan palveluja on koululla saatavilla kahtena päivänä viikossa.

Lakisääteiset terveystarkastukset tehdään vuosittain perusopetuksen aikana. Terveystarkastuksiin kuuluvat lääkärintarkastukset ovat 1., 5. ja 8. luokalla. Esikoululaisten terveystarkastukset toteutuvat neuvolan terveydenhoitajan toimesta.

Kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsee ilman ajanvarausta avoimen vastaanoton aikoina tiistaisin klo 10.30-11.00. Muutoin kouluterveydenhoitajalle pääsee ajanvarauksen kautta ja hän on tavoitettavissa puhelimitse tai Wilman kautta. Kouluterveydenhoitajaan voi olla yhteydessä myös Wilman kautta. Kiireellistä hoitoa vaativissa tilanteissa otetaan yhteys terveystieteiden päivystykseen.

Lakisääteisesti oppilaan opetuksen asianmukaisen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot siirretään koululle. Muita tietoja voidaan siirtää huoltajan luvalla.

Koulupsykologin palvelut

Opiskeluhuollon palvelut on tarkoitettu kaikille esikoulun ja peruskoulun oppilaille ja sekä lukion opiskelijoille. Työn tavoitteena on tukea ja vahvistaa lasten ja nuorten psykososiaalista hyvinvointia sekä tarjota tukea opiskeluun ja koulunkäyntiin. Psykologin työ sisältää mm. oppilaiden oppimisvalmiuksien ja -vaikeuksien tutkimista sekä tukitoimien suunnittelua. Erityisesti nivelvaiheissa tai mietittäessä tarvetta siirtää oppilas oppilaskohtaiseen tukeen psykologin tutkimukset voivat olla tarpeellisia.

Psykologi selvittelee myös lasten ja nuorten keskittymiseen ja psyykkiseen hyvinvointiin liittyviä haasteita. Työtä tehdään yhdessä oppilaan/opiskelijan, hänen vanhempiansa, opettajien sekä mahdollisesti myös muiden yhteistyötahojen kanssa. Tarvittaessa psykologi ohjaa oppilaita jatkohoitoon tai muiden palveluiden piiriin. Psykologi laatii tutkimusten pohjalta yhteenvetoja eri yhteistyötahoille (esim. opettajat, puhe- ja toimintaterapia, kasvatus- ja perheneuvonta, lasten ja nuorten psykiatriset palvelut, lastenlääkäri, psykiatrit, sivistystoimenjohtaja, Konsti, jatko-opiskelupaikka).

Ohjauksellisina tukimuotoina psykologilla on käytössä lievästi ahdistuneille lapsille ja heidän vanhemmilleen Cool Kids-ohjelma, ja nuoruusikäisille Chilled-ohjelma. Lievästi masentuneiden nuorten kanssa voidaan käydä läpi ipc-ohjelmaa. Psykologi voi antaa lyhytkestoista psykoedukaatiota tai tukea vanhemmille esim. tutkiessaan neuropsykiatrisesti oireilevia lapsia.

Opiskeluhuollon psykologiin voi ottaa yhteyttä oppilas/opiskelija itse, hänen vanhempansa, opettaja, kouluterveydenhoitaja, koulukuraattori, opettaja, erityisopettaja, opo tai joku muu yhteistyökumppani. Yhteyttä voi ottaa puhelimitse tai Wilman kautta. Psykologin palvelut ovat luottamuksellisia ja vapaaehtoisia. Psykologipalveluiden tarpeellisuuden ja kiireellisyyden arvioi psykologi.

Opiskeluhuollon psykologi on tavattavissa pääsääntöisesti torstaisin.

Yksilökohtaisen opiskeluhuollollisen työn lisäksi myös yhteisöllinen, ennaltaehkäisevä työ kuuluu psykologin työnkuvaan. Yhtenä ennaltaehkäisevänä

työmuotona on ollut esikoululaisille suunnattu tunne- ja vuorovaikutustaitoja kehittävä Askeleittain -ohjelma.

Koulukuraattorin palvelut

Koulukuraattori toteuttaa työssään koulun sosiaalityötä pedagogisessa toimintaympäristössä. Koulukuraattori tukee ja edistää opiskelijoiden sekä koulu- ja oppilaitosyhteisön hyvinvointia sosiaalityön keinoin. Koulukuraattori tarjoaa tukea ja ohjausta koulunkäyntiin sekä opiskeluun.

Yksilökohtaisen opiskeluhuoltotyön lisäksi kuraattori osallistuu yhteisölliseen opiskeluhuoltoon ja sen suunnitteluun ja on siis koulujen opiskeluhuoltoryhmien jäsen. Koulukuraattorin työhuone sijaitsee päiväkotirakennuksessa koulun välittömässä läheisyydessä.

Koulukuraattorin tarjoamat yksilökohtaiset opiskeluhuollon palvelut suunnitellaan lapsen tai nuoren tarpeiden mukaisesti. Tyypillisiä yksilöllisen opiskeluhuoltotyön työskentelymuotoja ovat yksilökohtaiset oppilas- ja opiskelijatapaamiset sekä monialaiset yksilökohtaiset palaverit. Tapaamisten sisältö määräytyy lapsen ja nuoren tarpeiden mukaisesti. Yhteistyötä tehdään niin lapsen ja nuoren kuin hänen perheensä ja mahdollisten muiden läheisten tai tukiverkoston kanssa. Työtä tehdään yhdessä niin lapsen ja nuoren kuin hänen vanhempiansa sekä opettajien ja mahdollisten muiden yhteistyötahojen kanssa. Kuraattorin tarjoamat yksilökohtaiset palvelut perustuvat vapaaehtoisuuteen ja tapaamiset ovat luottamuksellisia.

Opiskeluhuollon yksilökohtaisilla kuraattoripalveluilla tarkoitetaan esimerkiksi koulunkäynnin tukea ja ohjausta, jolla pyritään edistämään niin oppimista, hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia. Kuraattori voi tarjota ohjausta ja tukea esimerkiksi erilaisiin perhetilanteisiin, vuorovaikutukseen tai sosiaalisiin suhteisiin liittyvissä asioissa.

Koulukuraattoriin voi ottaa yhteyttä puhelimitse, Wilma-viestillä tai henkilökohtaisesti kuraattorin luona käymällä joko oppilas itse, vanhempi, opettaja tai joku muu koulun henkilökunnasta.

Yhteisöllinen opiskeluhuolto ja sen toimintatavat

Yhteisöllisessä opiskeluhuollossa seurataan, kehitetään ja arvioidaan esiopetuksen, koko kouluyhteisön, yksittäisten luokkien ja ryhmien hyvinvointia sekä huolehditaan siitä, että oppilaan yksilölliset kasvuun ja kehitykseen sekä terveyteen liittyvät tarpeet otetaan huomioon koulun arjessa. Opiskeluhuollossa pyritään kasvun ja oppimisen esteiden ongelmien ehkäisemiseen, tunnistamiseen, lieventämiseen ja poistamiseen

mahdollisimman varhain. Erityistä huomiota tulee kiinnittää oppilaiden mielenterveyden turvaamiseen.

Koko henkilökunta vastaa yhteisöllisen opiskeluhuollon toteutumisesta.

- kokoontuu vähintään kaksi kertaa lukukaudessa
- kokouksista tehdään muistio, joka on julkinen asiakirja
- kokouksessa voi olla läsnä koko koulun henkilökunta

Jäsenet:

- ryhmän johtajana toimii koulun rehtori tai vararehtori
- muut jäsenet: koulukuraattori, kouluterveydenhoitaja, erityisopettajat, opinto-ohjaaja ja mahdollisuuksien mukaan koulupsykologi, nuorisotyöntekijä
- opiskelijoiden, huoltajien sekä muiden yhteistyötahojen edustus erikseen kutsuttuna

Tehtävät:

- Suunnitelma opiskeluhuollon toiminnasta kyseiselle lukuvuodelle
- Kouluyhteisön hyvinvoinnin seuranta (huomioiden kouluterveyskysely sekä hyvinvointikysely)
- Suunniteltujen toimien toteutumisen organisointi
- Yhteistyö koulun oppilaskunnan ja vanhempiyhdistyksen sekä muiden yhteistyötahojen kanssa
- Koulun yhteisöllisten toimintatapojen kehittäminen
- Kouluympäristön turvallisuudesta ja esteettömyydestä huolehtiminen
- Koulun opiskeluhuollon toiminnasta tiedottaminen
- Koulun opiskeluhuollon toteutumisen arviointi lukuvuoden päätteeksi mm. yksikkökohtaisella itsearviointi -lomakkeella ja Tea-viisarilla

Kunnassa yhteisesti sovittuja toimintatapoja

- Koulun turvallisuuskansio päivitetään vuosittain ja tutustutaan sen sisältöön.
- Opiskeluhoitoryhmä voi kokoontua myös yhdessä henkilökunnan kokousten kanssa.
- Opiskeluhoitoryhmän kokouksista laaditaan muistio, joka tallennetaan koululla. Muistio on julkinen asiakirja (esim. henkilöstön drivessä).
- Yhteisesti sovitaan, miten asioita voidaan käsitellä mm. eri oppiaineiden tunneilla, päivänavauksissa ja koulun yhteisissä tilaisuuksissa.
- Oppilaan ohjauksessa ja koulutuksen siirtymävaiheissa opiskeluhoitohenkilöstö tekee aktiivista yhteistyötä koulun henkilöstön ja päiväkotien esiopetuksesta vastaavan henkilöstön kanssa oppilaiden hyvinvointiin ja ohjaukseen liittyvistä konkreettisista asioista ja toimenpiteistä.

Näitä asioita kirjataan yhteistyössä oppilaan mahdollisiin pedagogisiin asiakirjoihin.

- Kouluilla toteutetaan kouluterveyskyselyitä ja koulu- ja oppilaitoskohtaisia kyselyitä, joilla saadaan tietoa mm. oppilaiden ja opiskelijoiden mielipiteistä, toiveista ja kouluviihtyvyydestä.
- Yläkouluilla toteutetaan tukioppilastoimintaa ja alakouluilla kummioppilas- tai kummiluokkatoimintaa. Tukioppilaiden tehtävänä on olla opiskelijoiden tukena sekä järjestää toimintaa yhdessä oppilaskunnan kanssa.
- Opiskelijat valitsevat keskuudestaan alakoulun ja yläkoulun oppilaskunnan hallitukset, jotka ajavat oppilaiden asioita. Hallituksen edustus voi osallistua tarvittaessa esim. opettajien ja opiskeluhuoltoryhmien kokouksiin.
- 7. luokkalaisille järjestetään ryhmäytymispäivä syksyisin tavoitteena tutustuttaa oppilaat toisiinsa positiivisessa hengessä ja tuoda ryhmähenkeä.

Yhteistyö huoltajien kanssa

- Koululla toimii vanhempaintoimikunta, joka toimii yhdistävänä ja opintoja edistävänä tekijänä oppilaiden, kotien ja koulujen välillä.
- Huoltajia kutsutaan vanhempainiltoihin ja muihin päiväkodissa ja koululla järjestettäviin tilaisuuksiin.
- Luokanopettajat ja luokanvalvojat pitävät lukuvuosittain henkilökohtaiset kehityskeskustelut oppilaiden kanssa, sekä vanhempaintapaamisia tarpeen mukaan, jolloin huoltajat käyvät henkilökohtaisia keskusteluja opettajien kanssa lastensa kouluasioista. Oppilas osallistuu opettajan ja huoltajan harkinnan mukaan keskusteluun.

Turvallisuus ja terveys

- Koulun turvallisuuskansio löytyy Koivupuhdon koulun henkilökunnan yhteisestä sähköisestä Google drive -kansioista. Turvakansio sisältää kriisioppaan, suunnitelman opiskelijan suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä sekä kurinpito- ja turvaamistoimien ohjeistuksen.
- Turvallisuuskansiosta löytyy ohjeet mm. pelastusharjoitusten järjestämiseksi ja erilaisia vaaratilanteita varten. Tavoitteena on, että pelastustarkastaja käy päiväkodissa ja koululla vuosittain tarkastamassa koulurakennuksen turvallisuuden.
- Työterveyshuollon ja työsuojelun edustaja kiertää työpaikoilla kartoittamassa henkilöstön hyvinvointia säännöllisin väliajoin. Tarvittaessa henkilökunta voi olla yhteydessä työterveyshuoltoon ja työsuojeluun.
- Esihenkilön ja työntekijän välillä käydään vuosittain kehityskeskustelu, jonka avulla voidaan arvioida ja kehittää työhyvinvointia.
- Pelastuslaitokselta voidaan käydä pitämässä turvallisuuskasvatusta esikoululaisille ja alakoulun oppilaille.

- Poliisin edustaja käy pyydettyä koululla pitämässä laillisuus- ja liikennekasvatusta.
- Hammashoitaja käy koululla pitämässä oppitunnin hampaiden hoidosta.
- Terveystenhoitaja pitää 5. luokkalaisille oppitunnin murrosiästä luokanopettajan sitä toivoessa.

Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa

- Seurakunta järjestää koululla mm. päivänavauksia ja koululaisjumalanpalveluksia.
- Nuorisotoimi ja koulunuorisotyöntekijä tekevät aktiivista yhteistyötä koulun kanssa, mm. ryhmäytymiseen ja kerho- ja välituntitoimintaan osallistumalla.
- Yhteistyötä tehdään myös mm. Liikenneturvan ja 4H-yhdistyksen kanssa.
- Tarvittaessa pyydetään eri alojen asiantuntijoita koulun tilaisuuksiin.

Kouluruokailu

Kouluruokailu on osa koulun opetussuunnitelman mukaista opetusta ja kasvatusta. Sen tehtävänä on oppilaiden terveen kasvun ja kehityksen, opiskelukyvyn sekä ruokaosaamisen tukeminen. Kouluruokailun suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan valtakunnalliset ravitsemussuositukset.

Oppilaiden aterioiden tulee olla tarkoituksenmukaisesti järjestettyjä, ohjattuja ja täysipainoisia sekä kattaa kolmannes oppilaan päivittäisestä energiantarpeesta. Kouluruokailu täydentää kodissa tapahtuvaa ruokailua ja luo pohjaa oppilaan terveyttä edistävälle ruokailutottumuksille.

Kouluruokailun järjestämisessä otetaan huomioon ruokailun terveydellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen merkitys. Ruokailuhetkillä on tärkeä virkistystehtävä ja niillä edistetään kestävästä elämäntapaa, kulttuurista osaamista sekä ruoka- ja tapakasvatuksen tavoitteita. Oikea-aikainen, kiireetön ruokailu ja mahdolliset välipalat varmistavat jaksamisen koulupäivän aikana. Viihtyisä ruokailuhetki lisää hyvinvointia koko kouluyhteisössä.

Kouluruokailu on oppilaille tärkeä osa koulupäivää. Opettajat huolehtivat ruokailun yhteydessä annettavasta ohjauksesta ja kasvatuksesta yhdessä koulun muiden aikuisten kanssa. Kouluruokailun tavoitteista ja järjestämisestä keskustellaan kotien kanssa ja yhdessä tuetaan oppilaiden kehitystä. Kouluruokailuun osallistumista sekä ruoan ja ruokailutilanteen laatua seurataan ja arvioidaan säännöllisesti.

Mikäli oppilaalla on yksilöllisiä ravitsemukseen sekä terveyden tai sairauden hoitoon liittyviä tarpeita, tulee oppilaan, huoltajan, ruokailusta vastaavan henkilöstön ja kouluterveydenhuollon sopia yhdessä ruokailuun liittyvistä tukitoimista ja seurannasta.

Erityisruokavalioiden tarpeet tarkistetaan vuosittain. Mikäli erityisruokavalio tarpeisiin tulee muutoksia, tulee huoltajan olla niistä yhteydessä oppilaitoksen keittiölle ja ruokailutilanteessa mukana olevalle luokanvalvojalle.

Oppilaiden poissaolojen kirjaukset

Kodin ja koulun yhteistyössä seurataan oppilaan poissaoloja. Luvattomista poissaoloista tulee ilmoittaa oppilaan huoltajalle. Alakoulussa poissaoloja seuraa luokanopettaja, yläkoulussa luokanvalvoja.

Poissaolot kirjataan Wilmaan. Huoltajat saavat tiedon oppilaan myöhästymisistä ja poissaoloista Wilman kautta tai puhelimitse. Jos oppilaan poissaolot tai käyttäytyminen aiheuttavat huolta tai sovittu poissaoloraja ylittyy, perusopetuksessa toteutetaan poissaoloihin puuttumisen mallia.

Tupakkatuotteet, huumeet ja muut päihteet

Koulun ja oppilaitoksen alueella tupakkatuotteiden, huumeiden ja muiden päihteiden käyttö on kielletty. Mikäli oppilas/opiskelija tupakoi koulun alueella tai on päihtyneenä koulussa/oppilaitoksessa toimitaan Suunnitelma kasvatuskeskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käytöstä -dokumentissa olevan ohjeistuksen mukaisesti.

Koulukuljetukset

Esikoulu- ja perusopetuksen koulukuljetusten odotusaikojen turvallisuus on varmistettu järjestämällä valvonta.

Opiskeluhoolto esikoulun ja ensimmäisen luokan nivelvaiheessa

Koulun esiopetusryhmä osallistuu kaikkeen koulun yhteisölliseen toimintaan. Esiopetuksesta kouluun siirryttäessä toteutetaan yhteisesti sovittuja tiedonsiirtokäytänteitä, mm. tiedonsiirtopalaverit.

Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Koulun turvallisuuskansioista löytyy suunnitelmat oppilaan suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä sekä ohjeet toimintaan äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa.

Koivupuhdon koulussa on käytössä Kiusaamisen puuttumisen malli, jota noudatetaan. Vakavat kiusaamistapaukset ohjataan suoraan koulukuraattorille ja tarvittaessa lastensuojeluun ja/tai poliisille.

Esi- ja perusopetuksessa opettajalla tai rehtorilla on velvollisuus ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Huoltajia kannustetaan olemaan yhteydessä kouluun, mikäli lapsi kertoo tulleensa kiusatuksi, häirityksi tai on kokenut väkivaltaa kouluaikana.

Peruskoulun henkilökunta perehdytetään Koulun turvallisuuskansion sisältöön sekä kiusaamiseen puuttumisen malliin lukuvuoden alkaessa.

Kriisitilanteita pyritään ehkäisemään ja ennakoidaan erilaisin tarkastuksin, harjoituksin ja opetustuokioin. Oppitunneilla käsitellään toimintaa tulipalotilanteissa ja onnettomuuksissa ja ohjeistetaan turvalliseen toimintaan arjen tilanteissa. Vaaratilanteissa toimimista harjoitellaan palo- ja pelastautumisharjoituksissa.

Toiminnasta ja tiedottamisesta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa johtaa koulun rehtori tai muu nimetty henkilö siihen asti, kunnes poliisi tai pelastuslaitos saapuu paikalle. Koululla on jaettu tietyt vastuutehtävät koulun henkilökunnan kesken. Tehtävät kirjataan pelastussuunnitelmaan ja päiväkodissa turvallisuussuunnitelmaan. Tiedottamisesta ohjeistetaan koulun turvallisuuskansiossa.

Pelastussuunnitelma ja turvallisuussuunnitelma tarkistetaan ja päivitetään vuosittain.

Opiskeluhuollon ohjausryhmä vastaa opiskeluhuollon asiakirjojen päivittämisen organisoinnista muutostarpeiden ilmetessä.

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestäminen

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan oppilaalle annettavia opiskeluhuollon palveluja, joita ovat oppilasterveydenhuolto, opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä oppilasta koskeva monialainen opiskeluhuolto. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 5 §). Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tehtävänä on edistää hyvinvointia, terveyttä ja opiskelukykyä sekä tunnistaa näihin ja oppilaan elämäntilanteeseen liittyviä yksilöllisiä tarpeita. Tavoitteena on myös varhaisessa vaiheessa ehkäistä ongelmia ja huolehtia tarvittavan tuen järjestämisestä.

Yksilökohtaista opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä oppilaan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Lähtökohtana on oppilasta arvostava, hänen mielipiteitään kuunteleva ja luottamusta rakentava vuorovaikutus. Toiminnassa otetaan huomioon oppilaan itsenäinen asema opiskeluhuoltoon liittyvissä kysymyksissä. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen oppilaan oikeuksista opiskeluhuollossa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 18 §)

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon palveluiden järjestämisvastuu on Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohteella. Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan hyvinvointialue Pohteen tuottamaa opiskeluhuollon koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa, kuraattori- ja psykologipalveluja. Yksilökohtaiseen opiskeluhuoltoon kuuluu lisäksi yksittäistä oppilasta koskeva monialainen yksilökohtainen opiskeluhuolto, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä.

Koulukuraattori

Koulukuraattoritoiminta on oppilaan tukemista ja yhteistyötä huoltajien, opettajien ja oppilaan muun sosiaalisen verkoston kanssa. Työn tavoitteena on tukea opintojen suorittamista, oppilaan psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia ja myönteistä kokonaiskehitystä. Työhön kuuluu selvittää oppilaiden kasvun ja kehityksen haasteita sekä ehkäistä sosiaalisia ja psyykkisiä ongelmatilanteita. Kuraattori tukee oppilasta oppimiseen liittyvissä pulmissa. Koulukuraattorin työhön kuuluvat runsaiden poissaolojen selvittely, käytös- ja tunne-elämän häiriöt, nuoruuden “kasvukivut”, suorituspainet sekä oppilaan tilanteen selvittely yhteistyössä perheen kanssa. Koulukuraattori on opiskeluhoitoryhmän jäsen ja osallistuu oppilaitoksen vuotuisen toiminnan suunnitteluun.

Koulukuraattori osallistuu koulun opiskeluhooltoon, käy yksilöllisiä ja ryhmäkeskusteluja, tarvittaessa selvittää oppilaan tarvitsemia yksilöllisten opetusjärjestelyjen mahdollisuuksia. Kuraattori ohjaa oppilaan jatkohoitoon tai muiden tukitoimien piiriin. Kuraattori voi auttaa oppilaita nivelvaiheissa.

Koulukuraattori on huoltajien ja henkilökunnan apuna kasvatustyössä:

- koulun ja kodin välisen yhteistyön kehittämisessä
- tukemassa opettajia vaikeiden tilanteiden selvittämisessä ja ratkaisemisessa
- sosiaalisten taitojen ja ongelmaratkaisutaitojen opettamisessa ja ohjauksessa

Vastaavan kuraattorin tehtävänä on antaa sosiaalityön ammatillista ja konsultoivaa tukea opiskeluhuollon toimijoille (kuraattorit, terveydenhoitajat, psykologit, lääkärit), oppilaille, opiskelijoille, perheille ja koulujen ja oppilaitosten henkilökunnalle, sekä tehdä koulukuraattorin tehtäviä, mihin kuuluu yksilöllinen ja yhteisöllinen opiskeluhoolto, kasvatus- ja opetustyön tukeminen ja verkostotyö. Vastaava kuraattori kehittää yhdessä kuraattorien ja lähiesihenkilön kanssa alueen kuraattorityötä ja yhteistyötä oppilaitosten kanssa (yhteisöllinen työ, lainsäädännön toteuttaminen ja soveltaminen käytännön työhön yhdenmukaisesti, valmistautuminen työkentän muutoksiin, koulutustarpeiden kartoittaminen ja ajankohtaisiin tarpeisiin vastaaminen, yhdenmukaisten toimintamallien käyttöönotto). Vastaavan kuraattorin tehtävässä painottuu kokonaisvaltaiseen sosiaalityön asiantuntijuuteen perustuva ehkäisevä ja yhteisöllinen työote.

Koulupsykologi

Koulupsykologin työn tavoitteena on edistää koko kouluyhteisön hyvinvointia, vahvistaa lasten ja nuorten psyykkistä hyvinvointia ja tarjota heille apua opiskeluun. Koulupsykologin työhön kuuluu oppilaiden kokonaisvaltainen tukeminen, itsetuntoon, motivaatioon, psyykkisiin vaikeuksiin ja sosiaaliseen selviytymiseen vaikuttaminen. Psykologin työhön kuuluvat myös oppilaiden oppimis- ja keskittymisvaikeuksien (alle 17v) tutkiminen ja tukitoimien suunnittelu, sekä oppilaiden mielenterveysongelmien arviointi, hoito sekä tarvittaessa jatkohoitoon ohjaaminen. Hoitotyössä painottuvat erityisesti opiskeluun liittyvät ongelmat. Työtä tehdään yhteistyössä oppilaan, hänen vanhempiensa, opettajiensa sekä tarvittaessa myös muiden yhteistyötahojen kanssa. Oppilaat ohjautuvat koulupsykologin vastaanotolle kouluterveydenhoitajan, koulukuraattorin, opettejien tai erityisopettajien kautta. Myös oppilaat ja opiskelijat itse tai vanhemmat voivat ottaa yhteyttä psykologiin.

Psykologi tekee myös ennaltaehkäisevää opiskeluhuollollista työtä mm. pitämällä tunne- ja vuorovaikutustaitoja kehittävää Askeleittain ohjelmaa esikoululaisille yhdessä kuraattorin kanssa. Psykologi osallistuu mahdollisuuksien mukaan koulukohtaiseen opiskeluhuoltoryhmään. Psykologi on tarvittaessa mukana opetusta ja opiskeluhuoltoa koskevassa suunnittelutyössä.

Koulupsykologin työhön kuuluu opetus- ja opiskeluhuoltohenkilöstön konsultointi.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto

Oppilaiden ja opiskelijoiden terveydenhuollosta vastaa Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue (www.pohde.fi). Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto on osa opiskelijahuoltoa, jolla tarkoitetaan oppilaan fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista huolehtimista sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa. Koululaisen hyvinvointia ja terveyttä seurataan yksilöllisten terveystarkastusten ja -suunnitelman avulla. Peruskoululaiselle tehdään vuosittain terveystarkastus. Tarkastuksista kolme toteutetaan laajana terveystarkastuksena yhteistyössä koululääkäriin kanssa (1.luokalla, 5.luokalla ja 8.-luokalla). Terveystarkastuksen vastaanotolle on mahdollisuus päästä tarvittaessa myös ilman ajanvarausta.

Kouluterveydenhuollon yhteistyötahoja, joihin oppilas tai perhe voidaan ohjata, ovat mm. koulupsykologi, koulukuraattori, psykiatrinen sairaanhoitaja (yläkoulu), lapsiperheiden palveluohjaus, toimintaterapia, fysioterapia, puheterapia ja ravitsemussuunnittelija. Oppilaalle järjestetään tarvittaessa erikoislääkäriin

tutkimuksena silmä- ja korvalääkärin tutkimus, psykiatrin ja psykologin tutkimukset. Koululääkäri voi tehdä lähetteen myös muihin erikoissairaanhoidon tutkimuksiin.

Yksilökohtaisen opiskeluhuollollisen asian käsittely

Yksilökohtaista oppilashuollollista työtä tehdään useimmiten oppilaan kahdenkeskisillä tapaamisilla. Lisäksi voidaan tavata oppilaan vanhempia joko yhdessä oppilaan kanssa tai ilman oppilasta oppilaan luvalla huomioon ottaen oppilaan ikä. Tarpeen mukaan järjestetään yksilökohtaisia monialaisia asiantuntijaryhmiä. Asian käsittely ryhmässä sekä ryhmän kokoonpano sovitaan yhdessä oppilaan tai tarvittaessa hänen huoltajansa kanssa huomioon ottaen oppilaan ikä. Oppilaan tai huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella asian käsittelyyn voi osallistua tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja esim. alueellisista palveluista tai oppilaan läheisiä. Ryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa oppilaan asiassa tarpeellisiksi katsomiltaan asiantuntijoilta. Asiantuntijaryhmässä suunnitellaan ja sovitaan tapauskohtaisesti oppilaan yksilöllisten tukitoimien järjestämisestä.

Mikäli koulun työntekijä on ammatillisessa tehtävässään saanut tietää oppilaan oppilashuollollisen tuen tarpeesta, hän on velvoitettu ottamaan yhteyttä opiskeluhuollon työntekijään viipymättä.

Yksilökohtainen monialainen asiantuntijaryhmä

Ryhmä kootaan tarvittaessa yksittäisen opiskelijan tueksi selvittämään tuen tarvetta ja huolehtimaan hänen tarvitsemiensa palvelujen järjestämisestä. Asiantuntijaryhmä on luonteeltaan osallistava, keskusteleva, opiskelijaa ja tarvittaessa koko perhettä tukeva yhteistyöryhmä. Monialaisen opiskeluhuollon ryhmän kokoa henkilö, joka havaitsee opiskelijan haasteet.

Koska oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukainen opiskeluhoolto ja sen palvelujen vastaanottaminen on opiskelijalle ja huoltajalle vapaaehtoista, on asiantuntijaryhmän perustamiseen ja jäsenyyteen tarvitaan opiskelijan tai huoltajan kirjallinen suostumus. Ennen suostumuksen pyytämistä kirjallisesti opiskelijaa ja huoltajaa on informoitava asianmukaisesti asiantuntijaryhmän toimintaperiaatteista sekä siitä, että ryhmän jäsenillä on oikeus ilmaista toisilleen asian hoitamisen kannalta välttämättömiksi katsomansa tiedot sekä oikeus konsultoida muita asiantuntijoita. Alaikäinen opiskelija voi painavasta syystä kieltää huoltajaansa osallistumasta itseään koskevan opiskeluhooltoasian käsittelyyn tai antamasta itseään koskevia salassa pidettäviä opiskeluhoollon tietoja huoltajalleen, jollei se ole selvästi hänen

etunsa vastaista. Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhuollon palveluja.

Opiskeluhoitokertomus

Yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan opiskeluhoitokertomus. Ryhmän vastuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot opiskeluhoitokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon, joka etenee aikajärjestyksessä.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki edellyttää, että kertomukseen kirjataan seuraavat asiat:

- yksittäisen oppilaan nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot,
- kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa, · kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa,
- asian aihe ja vireillepanija,
- oppilaan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset,
- toteutetut toimenpiteet, kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet,
- tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma sekä
- toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot.

Jos sivulliselle annetaan opiskeluhoitokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

Opiskeluhoitokertomukset sekä muut opiskeluhuollon tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä oppilasta koskevat asiakirjat tallennetaan opiskeluhoitorekisteriin. Opetuksen järjestäjä vastaa henkilötietojen käsittelystä ja ylläpitää edellä mainittua rekisteriä. Oppilashoitorekisteriin tallennetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä oppilasta taikka muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä.

Kouluterveydenhuollon henkilöstö ja psykologit kirjaavat yksilökohtaisen opiskeluhoitotyön terveydenhuollon asiakaskertomukseen. Vastaavasti opiskeluhoillon kuraattorit kirjaavat asiakastiedot kuraattorin asiakaskertomukseen.

Oppilaiden terveyteen liittyvistä asioista sovittuja käytänteitä

Erytisuokavaliot kysytään oppilaiden huoltajilta lukuvuoden alkaessa elokuussa/lukuvuoden alussa esiopetuksen, 1.luokan ja 7.luokan alkaessa. Ruokapalvelut voivat tarvittaessa pyytää erillisen todistuksen asiasta.

Kouluterveydenhuollon laajoissa terveystarkastuksissa tehdään opiskeluhoollollista yhteistyötä huoltajan tai oppilaan luvalla. Koulunkäynnin järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot kuitenkin välitetään koululle. Oppilaan lääkehoito esi- ja perusopetuksessa järjestetään koulun ja päiväkodin lääkehoitosuunnitelman mukaisesti.

Mikäli oppilaalla on opiskeluhoollollisen tuen tarvetta, suunnitellaan tukitoimet yhteistyössä tarvittavien opiskeluhoollollisten palveluiden kanssa (koulukuraattori, koulupsykologi, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto). Yhteistyötä tehdään tiiviisti muun muassa lapsiperheiden palveluohjauksen, terapeuttien, lastensuojelun, erikoissairaanhoidon, nuorisotoimen ja poliisin kanssa. Opiskeluhoollollinen yhteistyö korostuu erityisluokanopettajien antamaa oppilaskohtaista tukea ja erityisluokan toimintaa ja oppilaiden tukitoimia suunniteltaessa.

Yhteistyö oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Opiskeluhoolltoa toteutetaan yhteistyössä oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Oppilaita ja huoltajia tiedotetaan yksittäisen oppilaan asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä Wilmassa olevalla tai kotiin jaettavalla tiedotteella. Lisäksi asiasta tiedotetaan vanhempainilloissa. Henkilökohtaista ohjausta ja neuvontaa antaa koulun henkilökunta.

Oppilaan asiaa käsiteltäessä oppilasta osallistetaan esim. ottamalla hänet mukaan asiantuntijaryhmän kokoukseen tai kuulemalla häntä muutoin. Oppilaan toiveet huomioidaan häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuisissa ja huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä huomioiden asian laatu ja oppilaan ikä.

Koulukuraattori, koulupsykologi tai koulu- ja opiskeluterveydenhuolto (terveydenhoitaja, lääkäri) arvioivat tarvittaessa terveydenhoolltolain ja lastensuojelulain perusteella, onko oppilaalla edellytyksiä arvioida oman asiansa

käsittelyyn liittyviä asioita. Näitä ovat asiantuntijaryhmän kokoukseen osallistujat, salassa pidettävien tietojen luovuttaminen huoltajalle tai huoltajan osallistuminen opiskeluhooltoasian käsittelyyn.

Opiskeluhooltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Koulutuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä oppilaitoksen sijaintikunnan opetustoimen sekä Pohteen kanssa opiskeluhoollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 26 §.)

Koululla toteutetaan opiskeluhooltoä tässä suunnitelmassa esitetyllä tavalla. Suunnitelmassa on kuvattu yhteiset käytänteet, jotka koulun opiskeluhooltoryhmä täydentää lukuvuoden alussa ja liittää osaksi lukuvuosisuunnitelmaa.

Jokaisen lukuvuoden lopussa koulun opiskeluhooltoryhmä arvioi koulun opiskeluhooltosuunnitelman toteutumista, resurssien riittävyttä, opiskeluhoollon toiminnan vaikuttavuutta ja kehittämiskohteita. Aihetta on hyvä käsitellä myös vanhempainilloissa ja tiedotteissa. Toimintaa kehitetään edelleen arvioiden ja palautteen pohjalta.